

PRAVILNIK

O NAČINU PRUŽANJA PRVE POMOĆI, VRSTI SREDSTAVA I OPREME KOJI MORAJU BITI OBEZBEĐENI NA RADNOM MESTU, NAČINU I ROKOVIMA OSPOSOBLJAVANJA ZAPOSLENIH ZA PRUŽANJE PRVE POMOĆI

("Sl. glasnik RS", br. [109/2016](#))

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se način pružanja prve pomoći, vrste sredstava i opreme koji moraju biti obezbeđeni na radnom mestu, način i rokovi osposobljavanja zaposlenih za pružanje prve pomoći.

Član 2.

Ovaj pravilnik ne primenjuje se na brodovima unutrašnje plovidbe i pomorskim brodovima.

Član 3.

Poslodavac je dužan da obezbedi pružanje prve pomoći, da osposobi odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći i obezbedi sredstva i opremu za pružanje prve pomoći uzimajući u obzir procenjene rizike, tehnološki proces, organizaciju, prirodu i obim procesa rada, broj zaposlenih koji učestvuju u procesu rada, broj radnih smena, broj lokacijski odvojenih jedinica, učestalost povreda na radu i udaljenost do najbliže medicinske pomoći.

Pružanje prve pomoći mora biti organizovano na način da je prva pomoć dostupna svakom zaposlenom tokom radnog vremena, u svim smenama i na svim lokacijama.

Član 4.

Pozivanje medicinske pomoći ni na koji način ne sme da utiče na odlaganje pružanja prve pomoći.

Prva pomoć pruža se povređenima i naglo obolelima na radu u skladu sa savremenim metodama pružanja prve pomoći.

Pružanjem prve pomoći mora da se, bez odlaganja, obezbedi otklanjanje neposredne opasnosti po život i zdravlje povređenog ili naglo obolelog.

Pružanje prve pomoći obezbeđuje se saglasno Uputstvu i postupcima za pružanje prve pomoći (Prilog 1) koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 5.

Za pružanje prve pomoći moraju biti osposobljeni rukovodioci, kao i najmanje 2% od ukupnog broja izvršilaca u jednoj radnoj smeni ili lokacijski odvojenoj jedinici, za osnovno ili napredno osposobljavanje za pružanje prve pomoći u zavisnosti od procenjenih rizika.

Poslodavac je dužan da obezbedi da za svaku radnu smenu i lokacijski odvojenu jedinicu bude prisutan najmanje jedan zaposleni koji ima završeno osnovno osposobljavanje za pružanje prve pomoći.

Poslodavac je dužan da obezbedi da pri radu na radnom mestu sa povećanim rizikom bude prisutan najmanje jedan zaposleni sa završenim naprednim osposobljavanjem za pružanje prve pomoći.

Poslodavac odlučuje o broju zaposlenih koji će završiti osposobljavanje i koji će biti zaduženi za pružanje prve pomoći, a na osnovu procene njihove sposobnosti za izvođenje postupaka pružanja prve pomoći, a naročito obuhvaćenih naprednim osposobljavanjem.

Član 6.

Poslodavac je dužan da sve zaposlene upozna koji zaposleni su određeni i osposobljeni za pružanje prve pomoći.

Član 7.

Sredstva i oprema za pružanje prve pomoći moraju da se nalaze i da budu dostupna na svim mestima gde uslovi rada to zahtevaju i obeležena u skladu sa propisima.

Poslodavac je dužan da obezbedi zidni ormarić ili prenosivu torbu za pružanje prve pomoći u radnim prostorijama i prostorima namenjenim za rad na otvorenom.

Jedan ormarić ili prenosiva torba za pružanje prve pomoći dovoljni su do 20 zaposlenih, od 20 do 100 zaposlenih i dalje na svakih 100 zaposlenih, još po jedan ormarić ili prenosiva torba.

Član 8.

U zidnom ormariću ili prenosivoj torbi za pružanje prve pomoći moraju se nalaziti samo sredstva i oprema koja su za to namenjena, a naročito:

- 1) sterilna kompresna od gaze – pojedinačno pakovanje 10 x 10 cm (5 kom.);
- 2) sterilna gaza po 1/4 m – pojedinačno pakovanje 80 x 25 cm (5 kom.);
- 3) sterilna gaza po 1/2 m – pojedinačno pakovanje 80 x 50 cm (5 kom.);
- 4) sterilna gaza po 1 m – pojedinačno pakovanje 80 x 100 cm (5 kom.);
- 5) kaliko zavoj 10 cm x 5 m (5 kom.);
- 6) kaliko zavoj 8 cm x 5 m (5 kom.);
- 7) lepljivi flaster na koturu 2,5 cm x 5 m (2 kom.);
- 8) lepljivi flaster sa jastučićem (1 kutija);
- 9) trougla marama veličine 100 x 100 x 140 cm (5 kom.);
- 10) igla sigurnica (5 kom.);
- 11) makaze sa zaobljenim vrhom (1 kom.);
- 12) rukavice za jednokratnu upotrebu, par (5 kom.);
- 13) pamučna vata, 100 g (2 kom.);
- 14) nejodno antiseptičko sredstvo za kožu, 100 ml (1 kom.);
- 15) specifikacija sadržaja (1 kom.).

Pored sredstava i opreme u zidnom ormariću ili prenosivoj torbi mora se nalaziti i Uputstvo i postupci za pružanje prve pomoći (Prilog 1), a isti moraju biti istaknuti u prostorijama poslodavca na vidnom i lako uočljivom mestu.

Član 9.

Poslodavac je dužan da sredstva i opremu za pružanje prve pomoći održava u urednom stanju i da utrošena sredstva i opremu za pružanje prve pomoći iz zidnog ormarića ili prenosive torbe iz člana 8. ovog pravilnika dopuni odmah.

Član 10.

Zidni ormarić mora da bude smešten na lako dostupnom mestu, kome je pristup poznat i omogućen svakom zaposlenom. Na spoljašnjoj strani ormarića mora da se nalazi znak crvenog krsta.

Na zidnom ormariću mora da bude označena:

- 1) adresa i broj telefona najbliže službe hitne pomoći i zdravstvene ustanove;
- 2) adresa i broj telefona zdravstvene ustanove koja pruža specifične usluge za pojedine povrede (npr. Centar za trovanja, Centar za opekotine itd.);

3) brojevi telefona najbliže policijske stanice i vatrogasne službe;

4) brojevi telefona i imena zaposlenih određenih i osposobljenih za pružanje prve pomoći.

Član 11.

Zidni ormarić za pružanje prve pomoći može biti zaključan.

Ako poslodavac odluči da zidni ormarić bude zaključan, dužan je da sve zaposlene upozna gde se nalazi ključ i rezervni ključ od zidnog ormarića za pružanje prve pomoći. Ključ mora biti dostupan u svim fazama procesa rada.

Član 12.

Prvu pomoć povređenom ili naglo obolelom, pruža zaposleni koji ima završeno osposobljavanje za pružanje prve pomoći.

Za svaku povredu ili naglo nastalu bolest potrebno je da se pozove i zaposleni sa završenim naprednim osposobljavanjem za pružanje prve pomoći.

Zaposleni na radnim mestima sa povećanim rizikom u toku osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad moraju biti osposobljeni da sami sebi pomognu, ukoliko im stanje to dozvoljava.

Član 13.

Osposobljavanje zaposlenih obuhvata teorijski i praktični deo i mora se prilagoditi procenjenim rizicima na radnom mestu i sprovodi se prema Programu osposobljavanja iz prve pomoći (Prilog 2), a sadržina programa mora da obuhvati osnovno osposobljavanje iz prve pomoći za sva radna mesta u radnoj okolini i napredno osposobljavanje iz prve pomoći za radna mesta sa povećanim rizikom.

Osposobljavanje zaposlenih iz prve pomoći vrši se svakih pet godina.

Program osposobljavanja iz prve pomoći (Prilog 2) odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 14.

Osposobljavanje zaposlenih iz pružanja prve pomoći prema odredbama ovog pravilnika mora se obaviti u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Obaveze osposobljavanja iz prve pomoći oslobođeni su zdravstveni radnici.

Zaposleni koji su završili obuku iz prve pomoći i lica koja su položila ispit iz prve pomoći u skladu sa drugim propisima oslobođeni su obaveze osnovnog osposobljavanja iz prve pomoći do isteka roka od pet godina.

Član 15.

Poslodavci koji su, pre stupanja na snagu ovog pravilnika, obezbedili korišćenje sredstava i opreme za pružanje prve pomoći dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog pravilnika u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 16.

Danom početka primene ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o opremi i postupku za pružanje prve pomoći i organizovanju službe spasavanja u slučaju nezgode na radu („Službeni list SFRJ”, broj 21/71).

Član 17.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

UPUTSTVO I POSTUPCI ZA PRUŽANJE PRVE POMOĆI

1. Uputstvo o načinu pružanja prve pomoći:

U slučaju nesreće i povrede na radu potrebno je imati jasan plan koraka koje ćete preduzeti:

1) Sačuvajte pribranost

Ukoliko ste jako uznemireni, potrebno je da zastanete na trenutak. Usporite i umirite disanje i setite se postupaka koje je potrebno primeniti.

2) Procenite da li je mesto nesreće bezbedno i otklonite postojeće opasnosti

Utvrđite da li postoji opasnost koja može ugroziti vas ili ostale prisutne na mestu nesreće (mehanička opasnost, izlivanje opasne tečnosti ili ispuštanje gasa, opasnost od eksplozije, požara, rušenja, zatrpavanja, od opasnog dejstva električne struje i sl.). Ukoliko je potrebno obavestite specijalizovane službe da otklone izvor opasnosti. Angažujte nekoga od prisutnih da vam u tome pomogne.

3) Procenite da li je nekome ozbiljno ugrožen život

Za svakog povređenog utvrdite:

- (1) Da li je svestan?
- (2) Da li mu je disajni put prohodan?
- (3) Da li diše?
- (4) Da li vidljivo jako krvari?
- (5) Da li sme da se pomera?

4) Pružite neophodne mere prve pomoći najugroženijima

Hitno pružanje pomoći potrebno je kod osoba sa srčanim zastojem, osoba bez svesti, osoba kojima je ugroženo disanje i osobama koje jako krvare.

5) Obavestite nadležne hitne službe (službu hitne medicinske pomoći, policiju)

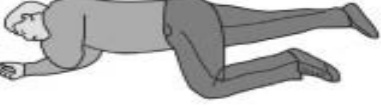
Šta treba da saopštite hitnoj službi:

- (1) Ko zove (predstaviti se), odakle zovete i sa kog broja telefona;
- (2) Gde se nesreća dogodila (dati što precizniju lokaciju);
- (3) Šta se desilo (da li ima povređenih, da li pretila neka opasnost od izbijanja požara ili dr.);
- (4) Koliko ima povređenih lica i da li je neko u životnoj opasnosti.

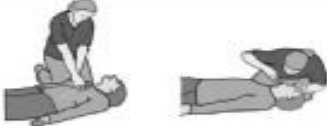
6) Ostanite uz povređene i brinite o njima do dolaska hitnih službi.

2. Osnovni postupci pružanja prve pomoći

2.1. Postupak sa osobom bez svesti:

<p>1. Покушајте да успоставите контакт са повређеним.</p> <p>Обратите се гласно и разговетно:</p> <ul style="list-style-type: none">- Да ли сте добро?- Да ли ме чујете?- Отворите очи!	
<p>2. Ако особа не реагује, отворите јој дисајни пут.</p> <p>Изведите то на следећи начин:</p> <ul style="list-style-type: none">- притисните чело дланом једне руке и- подигните врх браде са два прста друге руке.	
<p>3. Проверите да ли особа дише. Приближите се лицу жртве, затим:</p> <ul style="list-style-type: none">- посматрајте покрете грудног коша,- слушајте дисајни шум,- осетите дах на свом образу.	
<p>4. Ако особа дише, поставите је у бочни положај за опоравак.</p> <p>Позовите службу хитне помоћи.</p> <p>Обезбедите да дисајни пут буде проходан и стално пратите дисање жртве.</p> <p>Покушајте да утврдите узрок несвесног стања.</p>	

2.2. Postupak sa osobom bez svesti i disanja – mere oživljavanja

<p>1. Ако је особа без свести и дисања, одмах обавестите службу хитне помоћи и започните мере оживљавања (кардиопулмоналне реанимације).</p>	
<p>2. Извршите 30 притисака на грудни кош жртве</p> <ul style="list-style-type: none">- Поставите руке на средину грудног коша тако да длан једне руке стоји преко другог вашег длана и да вам руке буду опружене у лакту,- Извршите 30 притисака на грудни кош потискујући га за 5-6 cm, брзином 100 до 120 у минути.	
<p>3. Дајте два удаха жртви вештачким дисањем</p> <ul style="list-style-type: none">- Затворите прстима нос жртве,- Прислоните своја уста преко уста жртве и удувајте један свој нормалан удах. Пратите да ли се при томе подиже грудни кош жртве,- Сачекајте да се грудни кош спусти и поновите удување.	
<p>4. Наставите поступак оживљавања до доласка хитне службе</p> <ul style="list-style-type: none">- Понављајте циклус 30 притисака на грудни кош и 2 удувања „уста на уста“. <p>Уколико не можете или не желите да дајете вештачко дисање, онда вршите само масажу срца ритмичним притисцима на грудни кош жртве брзином од 100 до 120 у минути.</p>	 <p>30:2</p>

2.3. Zaustavljanje krvarenja:

<p>1. Ако особа јако крвари учините следеће:</p> <ul style="list-style-type: none">- помозите јој да легне,- извршите директан притисак на рану, преко газе у заштитним рукавицама.	
<p>2. Поставите компресивни завој (у даљем тексту упутства погледати начин постављања компресивног завоја).</p>	
<p>3. Поставите особу у положај аутотрансфузије.</p> <p>Након тога:</p> <ul style="list-style-type: none">- контролишите да ли крв пробија завој тј. да ли је крварење заустављено,- проверите да ли је угрожена циркулација испод места преврћања,- пратите дисање и пулс повређене особе.	

2.4. Kompresivni zavoj:

Kompresivni zavoj se koristi u prvoj pomoći za zaustavljanje jakih krvarenja.

Postavićete ga na sledeći način:

<p>1. Преко ране поставите стерилну газу.</p>	
<p>2. Преко газе поставите неразвијену ролну завоја тачно изнад места крварења (завој или други одговарајући материјал).</p>	
<p>3. Довољно притискајући постављени завој, преврћите рану.</p>	
<p>Овако постављен завој директно врши притисак на повређени крвни суд у рани, па ће крварење бити заустављено.</p> <p>Ако крв пробије све слојеве компресивног завоја и појави се на површини, притисак се може појачати још једним завојем.</p>	

Nije preporučljivo da kompresivni zavoj stoji duže vreme (optimalno je 2 do 3 sata).

Kompresivni zavoj se nikada ne postavlja na vrat!

2.5. Zaustavljanje krvarenja iz nosa:

<ol style="list-style-type: none">1. Помозите особи да заузме седећи положај са главом лако нагнутом према напред.2. Реците јој да притисне ноздрве са два прста.3. Упутите је да дише на уста, да не кашље, не шмрче и не гута крв.4. Дајте јој чисту марамицу или сличан материјал да се брише.	
--	--

Krvarenje iz nosa bi trebalo da prestane za 10-tak minuta. Ako krvarenje traje duže od 30 minuta, treba obezbediti transport povređenog u zdravstvenu ustanovu u položaju u kome mu je pružana pomoć.

2.6. Postupak kod trovanja:

Otrovi su materije koje svojim sastavom ili količinom unetom u organizam dovode do poremećaja građe i funkcije tkiva i organa. Otrov se može uneti u organizam putem organa za varenje, preko disajnih puteva i preko kože i sluzokože.

Opšte mere prve pomoći kod trovanja:

- 1) Identifikovati otrov (prema originalnom pakovanju, izgledu, mirisu otrovne materije ili načinu ponašanja otrovane osobe).
- 2) Prekinuti kontakt otrova sa organizmom.
- 3) Obavestiti odgovarajuću hitnu službu.
- 4) Primeniti specifične mere prve pomoći prema instrukcijama za datu vrstu otrova.
- 5) Pratiti svest i disanje otrovane osobe. U slučaju pogoršanja stanja (gubitak svesti, prestanak disanja) primeniti odgovarajuće mere prve pomoći.

Postupak prve pomoći kod trovanja u zavisnosti od načina unosa otrova:

- 1) Ako je u pitanju unos otrova na usta, uputno je izazvati povraćanje kod otrovane osobe osim ako su u pitanju korozivne materije. Postupak ponavljati do dobijanja bistrog sadržaja bez mirisa. Na kraju razmutiti 30 grama aktivnog uglja u čaši vode i dati unesrećenom da popije. Napomena: Ne smete izazivati povraćanje kod dece mlađe od pet godina, osoba sa mentalnim poremećajem, osoba sa poremećajem svesti, kao i kod stanja šoka.
- 2) Ako je otrov unet inhalacijom (udisanjem) prva pomoć podrazumeva da se otrovana osoba najhitnije izvede ili iznese na čist vazduh. Obratiti pažnju da li u ustima ima strano telo (sadržaj) i odstraniti ga. Pažljivo pratiti disanje.
- 3) Ako je u pitanju kontaminacija kože, ukloniti odeću sa kontaminiranog dela i kožu obilno ispirati tekućom vodom. Ne primenjivati hemijske antidote i dobro paziti da ne kontaminirate sebe.
- 4) Ako je u pitanju kontaminacija očiju razdvojiti očne kapke i ispirati oči blagim mlazom tekuće vode u trajanju od 15–30 minuta. Zabranjeno je stavljati hemijske antidote u oči!

Kada obaveštavate hitnu pomoć, važno je znati da im se tada mora preneti što više informacija o otrovu, da bi mogli da se pripreme za odgovarajuću intervenciju! Bilo bi korisno preneti sledeće informacije:

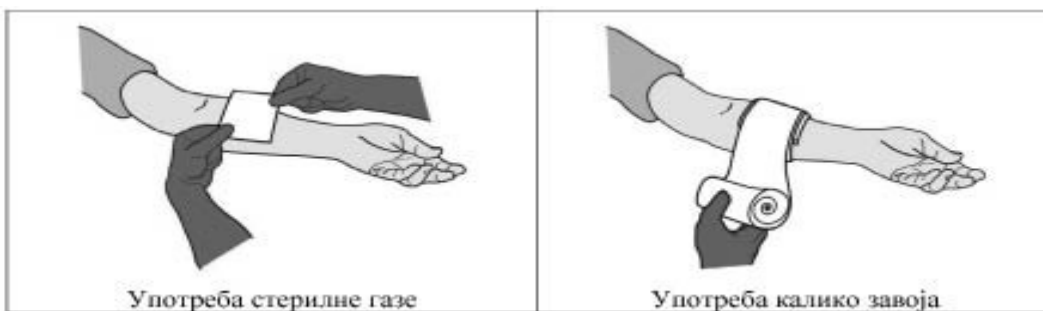
- 1) fizičko stanje otrova – gas, tečnost, čvrsta supstanca;
- 2) miris otrova;
- 3) zaštićeni naziv otrova;

- 4) deklarirana namena otrova;
- 5) pročitati delove ili ceo sastav otrova s etikete;
- 6) upozorenje o tome da li je otrov zapaljiv ili ne.

3. Uputstvo za korišćenje sredstava i opreme za pružanje prve pomoći

1) Sterilna gaza služi za pokrivanje površine rane. Pri korišćenju sterilne gaze ne smete dodirivati onaj deo gaze koji se neposredno stavlja na ranu. Fiksiranje gaze se vrši zavojnom trakom kaliko zavoja ili trouglom maramom. Pri korišćenju sterilne gaze, odaberite onu veličinu koja može da obuhvati površinu rane u celini. Za pokrivanje rana koje više krvare, koristite sterilnu gazu od 1/2 i 1 m, jer ona ima više slojeva i ima dobra upijajuća svojstva.

2) Kaliko zavoj spada u nesterilni zavojni materijal i služi za fiksiranje materijala kojim je pokrivena rana, za kontrolu krvarenja (kompresivni zavoj) ili za imobilizaciju povređenog dela tela. Pri upotrebi zavoja, izaberite onu širinu zavoja koja odgovara delu tela koji želite da previjete.

3) Trougla marama služi za fiksaciju materijala kojim se prekriva rana. Najpogodnija je za brzo previjanje povreda poglavine, šake, stopala ili kolena. Trougla marama se takođe koristi kao sredstvo za imobilizaciju povređenog dela tela. Trougla marama je proizvedena od pamučnog materijala, rastegljiva je po svojoj bazi, tako da lako prijanja uz deo tela koji želimo da pokrijemo.

4) Lepljivi flaster sa jastučićem se koristi za pokrivanje malih posekotina i ogrebotina. Sadrži jastučić od gaze ili celuloze koji je postavljen na lepljiv flaster. Prilikom postavljanja, očistite i osušite kožu u okolini rane, kako bi lepljivi deo dobro prijanjao na kožu.

Lepljivi flaster na koturu se koristi za pričvršćivanje kompresa gaze, kod manjih povreda, kod kojih se ne koristi zavoj. Može se koristiti i za fiksiranje završnog kraja zavoja ili trougle marame (umesto igle sigurnice).

5) Makaze sa zaobljenim vrhom služe za sečenje odela po šavu, da bi se rana na telu učinila dostupnom (ne treba oštetiti odeću povređenog, ako to nije neophodno u cilju zbrinjavanja!). Makaze takođe mogu da se koriste i za sečenje zavojnog materijala, flastera ili slično.

6) Rukavice se koriste kao zaštita od prenošenja infekcije sa povređenog na osobu koja pruža prvu pomoć i obrnuto. Vrlo je važno koristiti ih prilikom zbrinjavanja rana.